

[Overdenkingen.txt / Emanuel Rutten]

Ingrediënten

0. Achtergrond

Wat te schrijven? Slechts datgene wat gezegd moet worden. Deze tekst is niet opgebouwd volgens een vaste structuur. Zelf ben ik niet in staat om vorm en inhoud één te laten zijn. Verder zal ik beknopt schrijven. Het is mij niet gegeven lange verhalen te produceren om zo de essenties als het ware in te pakken. Ik weet dat dit auteurs meestal niet in dank afgenoemt wordt. De mens wil willekeurige verhalen lezen waaruit ze zelf de essenties kan halen. Toch zal ik alléén de essenties schrijven. Ik kan niet anders.

1. Helden

Wie waren deze helden? Zij die stierven op het slagveld dat Nederland heet.

2. Krenkingen

De geschiedenis van de mensheid kenmerkt zich door een aaneenschakeling van krenkingen. De eerste krenking was de ontdekking van Copernicus dat niet de zon om de aarde, maar de aarde om de zon draait. Hiermee werd de mens uit het middelpunt van het heelal weggehaald. Daarna volgende Darwin die de oorsprong van de mens vond in een doelloos en willekeurig verlopend evolutieproces. Freud reduceerde de mens tot een wezen dat voor het grootste deel wordt gestuurd door primitieve drijfveren die huizen in een onderbewuste. Hitler sloeg niet lang daarna toe met de Holocaust waardoor het beeld van de mens als een in beginsel goed wezen voorgoed werd vernietigd. De holocaust markeert het eind van de menselijke geschiedenis. Sinds de holocaust is er niets wezenlijks meer gebeurd. Alléén een eventuele toekomstige ontmaskering van de mens als machine zou hierin nog verandering kunnen brengen.

3. Leven

L'art pour l'art. Leven omwille van het leven.

4. Geschiedenis

De geschiedenis van de afgelopen 2000 jaar laat zich samenvatten in twee gebeurtenissen. De kruisiging en de holocaust. Jezus (het goede) en Hitler (het kwade) vormen de uiteinden van het spectrum en zullen als enige over 20.000 jaar nog genoemd en gekend worden. Jezus was mens in zoverre Hitler mens was.

5. Houding

Leef van week tot week. Negeer de markt. Streef uitsluitend naar waardevolle contacten, inzichten en belevenissen. Streef niet naar eerlijkheid maar naar geluk. Haat niemand. Begrijp liever. Begrijp troost. Omarm zo nu en dan eenheid. Verander iets alleen als het moet. Leef constant vanuit het perspectief van de eeuwigheid. Het gaat niet om wat je overkomt, maar slechts om de keuzes die je maakt.

Als je tegenzit beslis dan dat het OK is. Dat het allemaal prachtig en volmaakt is en dat je het op absoluut geen andere manier zou willen. Dan zul je zien dat de omgeving zich ten goede keert.

6. Dood

De dood is een geschenk. Het mooiste geschenk dat een sterveling zich kan wensen. Omarm de dood. Houd ervan. Geniet van de gedachte dat je nu volop mag leven, maar dat het ooit niet meer hoeft. Dat je ooit mag gaan en de volmaakte staat van het absolute niets zal bereiken waar geen lijden, geen strijd, geen verlangen meer heerst.

7. Het zijn

Ieder zijnde is in de grond oneigenlijk. Zo is ook het zijn zelf oneigenlijk. Het absolute, het volmaakte is het niets.

8. Ontwerp

Het absolute en het niets hebben gemeenschappelijk dat ze beiden niet als ontwerp begrepen kunnen worden.

9. Zonde

De blijde boodschap van de bijbel is de zonde. Je bent noodzakelijkerwijs zondig. Je kunt er dus niets aan doen. Bovendien ben niet alléén jij, maar is iedereen zondig. Je staat dus niet alléén. Niemand hier op aarde is zonder zonde. Als dat geen geruststellende gedachten zijn, dan weet ik het ook niet meer.

10. God

Wanneer ik God zou ontmoeten, zou ik hem de volgende vraag willen stellen: Kunt U uw bestaan rechtvaardigen ten opzichte van het alternatief van het absolute niets. Bestaat er noodzakelijkerwijs niet niets? Zo ja, kent U de noodzaak? Zo nee, waarom is er niet niets?

11. Wiskunde

De ware aard van de wiskunde toont zich zodra wij ons realiseren dat structuur en orde binnen het wiskundig universum de uitzondering is. Zo goed als alle wiskundige feiten gelden zomaar, zonder enige reden. Denken in termen van wiskundige bewijzen van wiskundige stellingen vertroebelt zo ons zicht op de ware aard van de wiskundige werkelijkheid.

12. Lichamelijkheid

Nog steeds wordt het belang van lichamelijkheid onderschat. Mannen verschillen qua karakter niet of nauwelijks van elkaar. Hetzelfde geldt voor vrouwen. Het enige waarin mannen (en vrouwen) onderling sterk verschillen is het fysieke, het uiterlijk. Lichamelijkheid is dan ook terecht het dominerende principe bij iedere partner keuze. Zelfs op het terrein van het sluiten van vriendschappen blijkt uiterlijk het bepalende principe. Vergelijk maar eens het uiterlijk van groepjes vrienden onderling.

13. Michel Houellebecq

Michel heeft iets enorm belangrijks gedaan. Hij heeft de ware structuur (voor mijn part de ware ontologie) van het dagelijks leven blootgelegd. De wereld van de mensen als markt en strijd. Toch mist hij de finale stap. Dat het zo is en niet anders, betekent nog niet dat we hierover pessimistisch moeten zijn. Er is reden tot optimisme. Optimisme omdat de wereld inderdaad zo is als Michel beschrijft. Zoek naar de redenen waarom optimisme hier op zijn plaats is. Dan zal het geluk je deelachtig zijn.

We kunnen het ook nog anders stellen. Na door Michel heengaan te zijn, komt het erop aan zijn stellingen te overwinnen.

14. De vier evangeliën

Op afstand het mooiste verhaal ooit. Het verhaal der verhalen. Dit verhaal is zo prachtig dat je je nauwelijks kunt voorstellen dat het bedacht is door mensen. Als er één Godsbewijs zou bestaan, zou ik het zoeken in deze richting.

15. Resultaten

Resultaten worden zelden bereikt op intelligentie. Net zoals het karakter, verschilt ook de intrinsieke intelligentie tussen mensen nauwelijks. We zijn in aanleg allemaal even intelligent. Resultaten worden dan ook voornamelijk bereikt op wilskracht. Dwang en oprechte interesse zijn de sterkste bronnen tot wilskracht.

16. Slapen

Als ik ga slapen stel ik mij voor dat ik ga sterven en dus nooit meer op hoef te staan. Als ik in bed ga liggen geloof ik orecht dat het altijd zo zal zijn. Dat morgen nooit meer komt. Mijn nachtrust is meer dan uitstekend.

17. Geloofsbelijdenis

Ik geloof in de noodzakelijkheid van het Zijn

En in de kenbaarheid van haar oorzaak

Eindig representeerbaar in natuurlijke taal

Voor de mens bereikbaar door reflexie op het zelfbewustzijn

Als hoogste verschijnsel in de wereld ons gegeven

Enig zowel benoembaar als ondeelbaar zijnde onder de zijnden

Ik geloof in het primaat van de Zijnsoorzaak

Sleutel tot wezen en structuur van het Zijn

Verklarend voor aard en vorm van alle zijnden

Begin en einde van het weten

18. Metafysica

Bijna niets bestaat. De geest bestaat. Het primaat ligt in alles steeds bij de menselijke geest. Hiermee bedoel ik dat alle begrippen creaties zijn van de geest en derhalve géén zelfstandig onderdeel uitmaken van de werkelijkheid. Voorbeelden zijn 'liefhebbers van muziek', 'de publieke opinie', 'kwaad zijn', 'rood haar hebben', 'aziaten', 'engelsen', 'getallen' en 'meetkundige figuren'. Dit alles bestaat niet. Het is niet mogelijk om een werkelijk bestaand object te benoemen. Zij zijn het individuele, het grilige. De geest (als onbetwistbaar denken) vormt hierop de enige uitzondering. De geest heeft stellig invloed op de wereld door het stellen in natuurlijke taal en het ingrijpen in de werkelijkheid.

19. Theorieën

Theorieën representeren de werkelijkheid niet omdat zij op niet bestaande begrippen zijn gebaseerd. Bij het tot stand komen van begrippen treedt de werkelijkheid wel randvoorwaardelijk op (dit is echter nog géén connotatie). Dit is de oorzaak van het feit dat sommigen theorieën 'werken'.

20. Menselijke capaciteiten

Iedere mens heeft de beschikking over een zekere hoeveelheid 'denkkracht' en 'abstractievermogen'. Deze twee categorieën zijn voldoende als explicatie van het menselijk verstand. Het verstand van twee mensen kan dus slechts verschillen in denkkracht of abstractievermogen. Naast het verstand beschikt de mens nog over herinneringen. In de herinneringen bevindt zich kennis en ervaring. Hoewel sommige mensen makkelijker dan andere herinneringen vastleggen, vormt herinnering geen categorie van het verstand. Overigens bepaald niet verstand (dat voor alle mensen zo goed als gelijk is) maar motivatie het succes in de wereld. Verstand is hierbij slechts randvoorwaardelijk (dient tot op zekere hoogte aanwezig te zijn, dus minimale hoeveelheden denkkracht en abstractie vermogen zijn nodig)

21. Weten

Wat dienen wij te weten? Wat is voldoende? Als het er echt op aan komt, bestudeer dan slechts mathematische logica (verzamelingenleer, bewijstheorie, modeltheorie en recursietheorie).

22. Afscheid

Je bent een dinosaurus geworden. Je bent de afgelopen jaren niet meegeëvolueerd. Daarom ben je achtergebleven bij mijn evolutie. Om die reden moet ik nu afscheid van je nemen. Vaarwel. Ik wens je orecht het allerbeste. Denk nog eens aan me op je sterfbed.

23. Kwaad

Voor een christen is het verschijnsel van het kwaad absoluut geen raadsel. Het kwaad is voor een christen een volstrekt natuurlijk en begrijpelijk gegeven. Als er immers geen kwaad was, dan zou de mensheid zich verheffen tot het niveau van God (het perfecte, het goede). De mens staat in het christendom echter niet op hetzelfde niveau als God. Dus is er kwaad in de wereld. Een christen zou zich dan ook orecht zorgen maken als ineens zou blijken dat 'het kwaad uit de wereld is'. Een wereld zonder

kwaad zou niets minder zijn dan een empirische weerlegging van het Christendom. Het Christendom als leer vereist het kwaad in de wereld, heeft dit nodig om als leer te kunnen bestaan. Het concept 'zondeval' is in het Christendom dan ook volstrekt overbodig om het kwaad te verklaren.

24. Epistemologie

De act van het stellen in de taal door de geest wordt onderzocht in de kenleer. Zij gaat onmiddellijk samen met de realiteit van deze act. Kennen wordt het waarderen van de producten van de geest. We bezien dus de geest als producent van artefacten (kunstwerken).

Formalismen staan in de hiërarchie duidelijk onder natuurlijke taal. Wat is immers waarachtiger? Het formalisme van de predikaten logica (hetgeen niet bestaat) of een prachtige veelgelezen tekst in de natuurlijke taal welke handelt over het begrip 'predikaten logica'. Stellig het laatste. Deze tekst is velen malen waarachtiger dan het algemene (niet bestaande) formalisme waarover ze gaat. Zo sluit kennisleer aan bij metafysica. Kennisproducten zijn gecreëerde individuele objecten in de natuurlijke taal. Zij zijn onder de dingen welke appelleren aan de geest.

25. Het wonder van de aanschouwing

Wij ervaren de wereld constant als een oneindige en onuitputtelijke stroom van verschillende indrukken. De aanschouwing is daarmee een permanent wonder. Dit wonder wordt aan niemand onthouden en door iedereen in dezelfde mate ervaren. wat betekent de rest nog in het perspectief van dit wonder.

26. Tegen de absolute relativiteit van begrippen

Waarom voelen wij de behoefte om begrippen als 'schoonheid' of 'goedheid' te duiden? Dit duidingprobleem is geen uitvinding van de mens, maar eerder een opgave waarvoor de mens zich gesteld ziet. Blijkbaar is er iets in de werkelijkheid dat ons dwingt een begrip als 'goedheid' te construeren en vervolgens te expliciteren. Hierin is het waarachtige van een dergelijk begrip gelegen. Het zijn geen louter fictieve denkconstructies. Dat er blijkbaar in de werkelijkheid 'iets' is dat om explicatie vraagt betekent dat dergelijke begrippen geen louter denkconstructies zijn. Dit 'iets' is niet het begrip zelf (dat inderdaad gecreëerd wordt in de geest) maar vertegenwoordigd wel de waarachtigheid (rechtvaardiging) van het nadenken over definities voor goed, kwaad, etc.

27. Het niets en het bewustzijn

Het niets en het bewustzijn zijn de enige twee ideeën die niet als ontwerp te begrijpen zijn. Het niet als ontwerp te begrijpen zijn kent dus als extensie slechts twee ideeën: het niets en het bewustzijn. Ironisch is dat een bewustzijn zich een volledig zijn kan denken. Een niets kan nergens de oorsprong van zijn. Het totale zijn en het bewustzijn kennen dus in zekere zin een bepaalde verbintenis met elkaar

28. Verschil

Er is nauwelijks verschil. Met name is er geen verschil in intelligentie (de verwachtingswaarde van de mate van succes in een willekeurige context). Dit inzien maakt onderdeel uit van het moreel goede. Zo is het onderscheid tussen goed en kwaad uiteindelijk het enige dat ons rest.

29. De paradox van de markt.

Het op peil houden van de verspillende consumptie van niet-noodzakelijke goederen is in een markteconomie een eerste vereiste om ervoor te zorgen dat de bevolking niet verarmt. Dit kan eenvoudig worden aangetoond door te kijken naar de mechanismen waarop een markteconomie is gebaseerd.

Goederen bestaan grofweg uit noodzakelijke en niet-noodzakelijke goederen. Noodzakelijke goederen zijn goederen die essentieel zijn om in leven te blijven. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan voedsel, kleding en onderdak. Consumptie van dergelijke goederen zal nooit vrijwillig worden afgebouwd. Niet-noodzakelijke goederen zijn goederen die niet vereist zijn om te kunnen leven, zoals bijvoorbeeld vakanties, video's, tijdschriften, schilderijen of make-up. Stel nu dat een bevolking in een bepaald land besluit om minder te gaan consumeren. Er kan alléén minder worden geconsumeerd van de niet-noodzakelijke goederen omdat zoals gezegd noodzakelijke goederen altijd nodig zijn. Dit betekent dat de productie van niet-noodzakelijke goederen terugloopt en er dus mensen ontslagen zullen worden door bedrijven die dergelijke goederen produceren. Als gevolg hiervan zal de koopkracht van de bevolking afnemen waardoor de consumptie van niet-noodzakelijke goederen nog verder terugloopt. Op deze manier ontstaat er een neerwaartse spiraal die er uiteindelijk toe zal leiden dat men zelfs gedwongen wordt om minder te consumeren van de noodzakelijke goederen. Het land is dan dus verarmt. De enige manier om aan deze neerwaartse spiraal te ontkomen is om de consumptie van niet-noodzakelijke goederen in stand te houden. Kortom, wanneer we minder gaan consumeren zal het uiteindelijk slecht met ons aflopen en alléén wanneer we maar doorgaan met het kopen van niet-noodzakelijke goederen (ofwel bijdrage aan verspilling) zullen we onze welvaart kunnen voortzetten.

Een economisch systeem dat ervoor zorgt dat minder verspilling tot verarming leidt en waarbij alléén het voorzetten van de verspilling een effectief wapen tegen armoede is kan toch onmogelijk een zinvol systeem zijn? Minder verspillen zou juist moeten leiden tot een kleinere kans op verarming. Is er een consistent economisch systeem denkbaar waarbij deze paradox niet optreedt, ofwel waarbij minder consumeren juist een positief effect heeft op de economische weerbaarheid van een bevolking?

30. Weten is Troost

Begrijpen waarom iets plaatsvond. Begrijpen waarom het noodzakelijk zo moest plaatsvinden en niet anders had kunnen lopen. Inzien waarom het niet anders had kunnen zijn dan het is. Dát is troost.

Alles weten. Alles overzien en doorzien. Dat is ook troost. De mens beschikt over een beperkte rationaliteit. Voor hem is dit ideaal dan ook niet haalbaar. Wel bestaat er een naar menselijke proporties teruggebracht equivalent: Het zowel in de breedte als in de diepte kennen en daarmee instantaan aanvoelen van de gehele menselijke culturele, maatschappelijke, filosofische en wetenschappelijke geschiedenis. De ultieme rationaliteit doorziet de gehele werkelijkheid instantaan. De mens kan

maximaal haar gehele eigen geschiedenis instantaan doorzien. Dit is een zeer elegant en hoog ideaal. Dit nastreven brengt de mens dichtbij de ervaring van de ultieme rationaliteit: een mystieke ervaring.

31. Prestaties

Zie bij elke grootste prestatie in dat het niet het individu is dat deze prestatie levert. Uiteindelijk zijn het allemaal prestaties van de soort. Niet een individuele mens, maar de soort mens is in staat geweest een reis naar de maan te maken. Hetzelfde geldt voor het voortbrengen van de werken van wetenschap, kunst en cultuur. Evenzo voor sportprestaties en muziek maken. Het is altijd de soort, niet het individu dat de 'credits' toekomt.

32. Wiskunde, filosofie en theologie: heuristiek

De magische driehoek is wiskunde, filosofie en theologie. Ieder hoekpunt op zichzelf is onvoldoende om waarachtig inzicht te verkrijgen. Waarachtig inzicht wordt alleen verkregen door de drie hoekpunten - en al hun onderlinge dwarsverbanden - volledig te beheersen. De drie koninginnen dienen dus zowel op zichzelf als in hun onderlinge samenhang volledig gekend te worden. Allereerst dient de wiskunde (welke de logica omvat) volledig beheerst te worden. Pas dan kunnen de overige twee hoekpunten bij de weg betrokken worden. De magische driehoek is historisch. Beheersing dient dus de volledige historische geschiedenis van ieder hoekpunt en alle onderlinge verbanden te omvatten. Het ware heuristische programma betreft dus het opdoen van volledige, maximaal samenhangende kennis van (de gehele historie van de) wiskunde, filosofie en theologie. Het totaalbeeld dat zo "aan het eind" ontstaat leidt tot een sprong naar waarachtig inzicht. Zoals een chemische reactie na een bepaalde tijdsperiode ontstaat door het samenvoegen van de juiste stoffen onder de juiste omstandigheden.

33. Wiskunde, filosofie en theologie: mogelijke uitkomst

Een mogelijke uitkomst van genoemd programma zou kunnen zijn: Een descriptief meta-kader waarmee alle zin-gevende totaal-perspectieven geformuleerd kunnen worden en waarmee aangetoond wordt dat op het niveau van de zin-gevende totaal-perspectieven er maar één consistent totaal-perspectief mogelijk is (op een zekere equivalentie na). De wiskunde levert het juiste modelleringsgereedschap voor het formuleren van genoemd meta-kader. De filosofie levert de criteria om te bepalen of een bepaald verhaal opgevat kan worden als een zin-gevend totaal-perspectief en wanneer we twee van dergelijke perspectieven als equivalent mogen beschouwen. De theologie levert de belangrijkste totaal-perspectieven uit de niet-filosofische religieuze traditie en waarschijnlijk ook DE representant van HET consistentie totaal-perspectief. Het op redelijke gronden kunnen bewijzen van het feit dat er (op isomorfie na) maar één verhaal bestaat dat kan worden beschouwd als consistent zin-gevend totaal-perspectief is een overwinning op alle sofisten, neo-positivisten en post-modernen. Dit is het hoogste doel van de filosofie.

34. Wiskunde, filosofie en theologie: mogelijke uitkomst (2)

Om het Goede te doen is verdieping in de magische driehoek niet nodig. Om intuïtief aan te voelen dat het Goede doen de juiste weg is is de magische driehoek niet nodig. Om daadwerkelijk ten diepste in te zien waarom het Goede doen de enige juiste weg is en waarom er geen andere weg kan zijn, is verdieping in de magische driehoek noodzakelijk.